

DYMLINGEN

Nr 5 2011 Årg 23

SÖRMLANDSBYGDEN

2012

Bokslut 2011

Läs Göran Dahlbergs förslag till hur vi kan hantera bokslut på sidan 12.

Sörmlandsbygden 2012

Konst, musik, zoologisk verksamhet, släktforskning, slöjd, försvars- och industrihistoria blandat med en sedvanlig dos arkeologi och en hel del annat.

Vi kan nog utgå från att denna bok verkligen har något för alla.

Trevlig läsning!

Julhälsningar

En sista hälsning från kansliet för 2011. Vi vill tacka för ett bra år som för hembygdsförbundet bland annat inneburit att vi nu har nya stadgar. Vi hade också ett mycket bra höstmöte med diskussioner som kommer att påverka verksamheten redan under 2012. Ett 2012 som vi verkligen ser fram emot.

Dymlingens redaktionskommitté kommer att göra en återstart för att utveckla tidningen under 2012 och om du eller någon du känner är intresserad är det bara att höra av sig till kansliet.

Arbetsgruppen för mångfaldsfrågor arbetar vidare och kommer under 2012 starta ett pilotprojekt. Arbetets

första och största mål är att förankra grundsynen i verksamheten och låta den prägla det vi gör.

Barn- och ungdomsgruppen går ut hårt och har en inspirationsdag redan den 21 januari.

Samtalen vid höstmötet har lett till att flera frågor redan lyfts av styrelsen och bland annat kommer vi se över hur vi kan stärka och utveckla arbetet i kretsarna. Läs mer på sidan 5.

Nu avslutar vi Dymling-året med vårt första webb-numer någonsin.

2012 kommer att bli ett spännande år. Vi ses i närmaste hembygd!

Södermanlands hembygdsförbunds kansli:

Jennie Fornedal och Christel Comstedt

Om vi inte svarar i telefonen, lämna ett meddelande eller mail.

Vi svarar så fort vi kan.

Adress: Behmbrogatan 20
611 32 Nyköping
Tel 0155-28 43 00
E-post: kansli@hembygd.d.se

Postgiro: 7 67 22 - 8
Bankgiro 619-1928

Hemsida: www.hembygd.d.se

Innehåll

Julhälsningar	2
2011 i bilder	3
På Skolforum	4
Ångmaskinhallen fylldes till bredden	5
Sista avrättningen av en häxa skedde i Södermanland	6
Hembygdslitteratur	8
Är Daga häradsrätts nära 400-åriga tingsklubba ett svenskt rekord?	9
Tomten i tingsrätten	9
Inspirationsdag	10
Försäkringsruta	10
Bokslut och verksamhetsplan	11
Helgpyssel	12

DYMLINGEN NR 5 2011

Årgång 22
Södermanlands
hembygdsförbund

Redaktörer: Jennie Fornedal
Christel Comstedt

Ansvarig utgivare:

Jan Eric Rosenqvist

Manusstopp till Dymlingen nr
1/2012 är den 15 februari

Framsida; Montage med bilder från flera hembygdsföreningar från ACCESS-projektet 2006-08, foto och montage JF.

Distribueras via e-post och via www.hembygd.d.se. Detta webb-nummer är sitt första i sitt slag av Dymlingen.
december 2011
ISSN 0349-86662

2011 i bilder

Hus med Historia i Örebro, Styrelseutbildning på Kesäter, Årets plaketörer på årsmötet, Jan Eric Rosenqvist avtackas av SHFs ordförande Birger Svanström vid stämmam, Jubileum vid Gammaldags marknad, Sommarkurs vid Stenhammars naturreservat. Foto; Roland Johansson, GD och JF.

Hembygdsrörelsen på Skolforum

Barbro Rundström, Eva Dahlberg och Kerstin Jonasson tillbringade en halv dag i Hembygdsförbundets monter på Skolforum. Vi träffade många trevliga människor och spred skriften Hembygd på schemat till alla vi kom åt. Största dragplåstret var Evas och Tystberga hembygdsförenings tipstävling med gamla redskap. Ett sjuttiotal personer försökte identifiera föremål som smyginkel, holkjärn, karmjusterare, amerikansk skiftnyckel m.m. Vi vill gärna tro att de samtal som detta ledde till gjorde att en hel del lärare fick upp ögonen för att hembygdsrörelsen har mycket att erbjuda skolorna.

*Till höger söks lösningen på tipstävlingen.
Foto Kerstin Jonasson*

Barn och ungdomsgruppen deltog även förra året på Skolforum i Sveriges Hembygdsförbunds monter. På bilden t v ses Barbro Rundström och Kerstin Jonasson tala med en besökare. Foto JF

Den 21 januari
**Inspirationsdag
för Barn och
Ungdom**

se sidan 6

Nu tindrar stjärnor i det blå
i hus och fönster likaså
och alla röda tomtar gå
med vita skägg och luvor på.
Ge oss musik, fiolen stäm
och sjung om julen och Betlehem!
Låt Staffan vattna fålar fem
och god havre fodra dem.
Låt friden komma till envar
sen Kalle Anka tystnat har
sen klapputdelningen är klar
och bara sömnigheten är kvar.

LENNART HELLSING

God jul

Tomtemor skulle dela en cylindrisk julost i åtta likadana delar. Hon gjorde det genom att göra fyra snitt genom helaosten så att det blev åtta "tårtbitar". Tomtenissan Lisa påpekade då att problemet hade kunnat lösas med bara tre snittgenom osten. Hur då?

Ångmaskinhallen fylldes till bredden

Maskinerna stod tysta, men ljudnivån steg under pausen till imponerande höjde när representanter från de sörmländska hembygdsföreningarna samlades för Höstmöte den 19 november på Eskilstuna stadsmuseum. Med de nya stadgarna har höstmötet fått en större och tydligare roll. Det är nu man bestämmer vad som ska göras under kommande år i hembygdsförbundet, och det är här man bestämmer vad det får kosta. Det finns nu också möjlighet att motionera även till höstmötet och vi hoppas att vi kommer att simma fram i motioner i framtiden. I år kom det dock ingen.

Efter de sedvanliga förhandlingarna genomfördes ett grupparbete där bland annat hembygdsförbundets roll i hembygdsrörelsen, Dymlingen och Sörmlandsbygden diskuterades. 13 grupper diskuterade under ungefär 45 minuter och nedan sammanfattas resultatet helt kort. Det är glädjande att fler av de synpunktersom togs upp kommer att kunna bli en del av verksamheten redan under våren 2012.

Lunchen intogs på Konstuseet innan 70-talet deltagare fortsatte med eftermiddagens aktiviteter som innefattade studiebesök vid Eskilskällan och i Eskilstuna stadsarkiv, diskussioner om "Hembygdsturism" och om "Vad vi vill med våra hemsidor".

Hembygdsturism

Cecilia Indebetou Lennartsson berättade om den kurs som hon Lars Johansson och Bernt Jonsson deltagit vid, arrangerad av hembygdsförbunden i Västmanland och Stockholm. Jennie Fornedal återgav en del av det som framtidsforskaren Maria Therese Hoppe talade om på skansen den 13 oktober, se Dymlingen nr 3-4 2011.

En bikupa på ca 10 minuter genomfördes med diskussioner kring frågeställningarna

- Vad är det vi – i min förening – skulle kunna utveckla för att erbjuda en bussresa eller ett upplevelsepaket?
- Hur kan vi enkelt öka vår egen tillgänglighet?

Poängen är att varje förening har NÅGOT att erbjuda. Man behöver inte fylla en hel dag själv. Efter detta följde en gemensam diskussion där punkterna nedan sammanfattar resultatet.

Om du vill arbeta med att utveckla hembygdsturismen kontakta Bernt Jonsson, 0152-200 56.

- Studiecirkel i marknadsförning, gärna i kretsarna.
- Prova verksamheten på inbjudan, tex grannföreningen.
- Alternativa transporter med i beräkningen ex tåg och båt
- Baka i bagarstugan på gammalt sätt
- Byggnadsvårds rally. Besök flera byggnadsvårdsplatser på samma dag/helg. Liknande vid Hembygdens helg i Flen och Strängnäs.
- Marknadsför på lämpliga platser
- Samverkan mellan föreningar
- Var tydlig med vad som erbjuds
- Upplevelsen är viktigare än platsen
- Bygdebånd är viktig som marknadsförare mot släktforskare m fl
- Musikupplevelser, tex Orgel-rally

Kort sammanfattning av vad grupp-diskussionerna på höstmötet 2011 kom fram till

- Enigheten om att Dymlingen borde ha både en extern och en intern funktion var total.
- Det efterfrågades fler rapporter, reportage och intervjuer från föreningarna.
- Flera grupper tog upp det positiva om att ha temanummer som utlyses i god tid.
- Dymlingen borde nå fler. De är i regel bara styrelsen i föreningen som får tidningen.
- Hembygdsförbundets funktion diskuterades och flera grupper tog upp; Information, Hemsida, Utbildning/Konferenser, Samordning, Inspiration, Kompetensutveckling kring samlingar, Samla specialkunskap
- Efterfrågas samarbeten med högskolor, mer kontakter med myndigheter, främst Länsstyrelsen.
- Lista på bra föredragshållare och underhållare.
- Gemensamma avtal för länet, ex för tryck av årsböcker.
- Kretsarna; Dess roll borde aktiveras och utvecklas. En enkät om olika kretsars arbetsätt och erfarenheter efterfrågas.
- Tanke om arbetsgrupper på krets nivå för att ge ett enklare arbete.
- Kontaktverksamheten har en viktig funktion som inte får glömmas.
- Sörmlandsbygden behöver marknadsföras mer.
- En broschyr med information om innehåll och prenumerationsskap bör tas fram.
- Uppmana föreningar att använd den som gåva, vinst, arvode.
- Information som föreningarna kan vidarebefordra till sina medlemmar.
- Arbetsgruppernas arbete måste redovisas och beskrivas så att man ser att de finns och vad de gör och planerar.

Häxprocesserna började på 1400-talet i Europa och totalt beräknas mellan 50 000 och 100 000 människor ha avrättats såsom häxor innan vanvetet ebbade ut i mitten av 1600-talet.

1484 utfärdade påven Innocentius VIII en bulla enligt vilken den katolska kyrkan fick sanktion att förfölja, döma och avrätta häxor. Några år senare utkom boken "Häxhammaren"

Häxor i film och litteratur är både onda och goda. Här, tre av lärarna vid Hogwards skola för häxkonster och trolldom. Vår relation till häxor är idag en annan än den var på 1600-talet. Harry Potter och hans lärare på bilden är hjältar vars äventyr lästs och setts av miljoner.

som gav detaljerade anvisningar om hur detta skulle gå till och vilka grymma förhörsmetoder som fick användas.

Samtidigt som de hemska skådespelen avslutades ute i Europa började de tillämpas i Sverige. Det först kända fallet utspelades vid gården Hermansäng i Åsen i Älvdalens socken i Dalarna. En nioårig pojke, Mats Nilsson, påstod sig ha sett 12-åriga Gertrud Svensdotter gå på vattnet. Under de grymma förhören med flickan angav hon i sin skräck flera kvinnor i bygden och i och med

Sista avrättningen av en häxa skedde i Södermanland

detta började den eländiga epidemin av häxprocesser spridas sig i Sverige.

I nio år pågick hysterin och sammanlagt avrättades 280 "häxor". Hälften av dem nekade ända tills de dog av den svåra tortyren under förhören och den sista avrättningen skedde i vårt län, Södermanland, år 1704. Det var dock inte sista häxprocessen i vårt land. Den ägde rum i Dalarna 1757 där flera kvinnor anklagades för häxeri, torterades och rannsakades inför häradsrätten där de dock blev friade. Inte förrän 1792 upphävde Gustav III lagparagrafen som stadgade dödsdom för häxor.

få en plats i svensk historia genom att bli den sista kvinnan som avrättades i vårt land såsom häxa. Hon var 84 år när hon mötte döden på ett bestialiskt sätt.

Berättelsen om Anna

Anna Erichsdotter var född Rafsta by i Hotnäs socken i Hälsingland år 1620. I ungdomsåren gifte hon sig med soldaten Lars Månsson och makarna fick en dotter. Vid häxprocessen mot Anna inför Västerrekarne häradsrätt i början av 1704 var hon änka sedan många år men hur det gått med dottern finns inga uppgifter om.

Makarna hade först bott i Annas födelsebygd men av fruktan för de häxprocesser som likt våldslar flammade upp på olika håll under den tiden, speciellt i Annas hemlandskap. 1675 flyttade hon och maken därför till Lista utanför Eskilstuna där de fick bostad i ett eländigt ruckel. De bytte bostad flera gånger, den ena lika dålig som den andra och efter några år avled Lars Månsson.

Anna var som ung beryktad för att vara trollkunnig. Hon ansågs nämligen kunna bota sjuka djur och även människor och sannolikt hade hon en del örtmedicinska kunskaper. Trots att folk i trakten smög sig till Anna i sådana ärenden blev hon ändå i deras ögon en suspekt figur som ryktet gjorde till något ont.

Även i Listatrakten började folk alltmer gå till Anna med sina bekymmer och krämpor. Andra bland ortsbefolkningen piskade däremot upp stämningen mot henne, bland andra själva kyrkoherden, Johan Aulin. När han fick veta att kaplanen i Lista, Jonas Järnbom, anställt Anna som getapiga på kaplansgården i

En svälffödd sotpacka från Lista

Sista avrättningen i landet utfördes i Eskilstuna. Offret var en gammal orkeslös och svälffödd gumma som bodde i ett eländigt ruckel i Lista utanför Eskilstuna och hon kallades Sotpackan. Under större delen av sitt liv hade hon fått utstå hån, smälek och förföljelse, ibland misshandel, från en omgivning som trodde blint på att hon var i förbund med de onda makterna.

Hon hette Anna Erichsdotter och var en av de ringaste bland den svenska allmogen. Ändå skulle hon

Hallsta by tog han sin kaplan i örat. Han sa bl a att "det vore honom intet anständigt av en slik, för signeri och kosmeri beryktad människa sig betjäna..."

Avsked och svält

Det där med den barmhärtige samariten hade nog undgått herr kyrkoherden och följen blev att Anna avskedades varvid hon enligt kaplanens vittnesmål några år senare sa att "ta men djävulen om icke i skole bedja mej förr en jag eder..."

På kaplansgården hade Anna fått en mager men dock fast inkomst men när hon nu fick avsked blev svälten åter hennes dagliga gäst. Kaplanen t o m höll predikan i kyrkan där han uppmanade församlingsborna att inte ge Anna någon mat.

*Är det inte Anna själva som kommer där?
Foto; Lars Andersson 2009, <http://larsalkpg.blogspot.com/>*

Efter några år anklagade bonden Nils Jonsson i Hallsta Anna för att hon trollat sjukdom på henne. Alla illvilliga rykten, prästerskapets okunniga och vidskepliga inställning, samt Janssons anklagelser etc gjorde att länsman kom till rucklet på Skomakarebacken, dit Anna då flyttat, och hämtade henne. Hon sattes i cell i källaren på slottet i Eskilstuna.

Erkännandet

Annas vistelse i den kalla, fuktiga och helt isolerade cellen bröt ned hennes psykiska krafter fullständigt. Till sist var hon så förvirrad att hon erkände de mest bisarra saker.

Text sa hon sig ha haft en kärleksakt i skogen med djävulen som hon i det sammanhanget kallade "Husbonden". Hon orsakade också att prästen tappat minnet när han skulle predika och flera andra helt galna saker.

Förtrollad?

Nils Jonsson påstod inför häradsrätten att Anna trollat på honom sjukdomen så "att han kende en temlig väderpust på högra sidan av ansiktet, varaf icke allenast dess högra sida liksom rördes utan ock hörseln och synen på samma aida honom blev alldeles nertagen...". Han hade helt enkel drabbats av hjärnblödning men enligt vad han, och tyvärr också häradsrätten, trodde så var det Annas trolldom som var orsaken.

Hovrätten och där upphävdes dödsdomen med motiveringen att hon var "äldrig och minneslös". När en hovrätt ändrade en häradsrätts dödsdom skulle målet enligt lagen också gå vidare till Högsta domstolen, eller Kungliga Rätten som det då hette. Den 15 juni 1704 kom målet upp i Högsta domstolen och där inträffade det unika att man undanröjde hovrättens friande utslag och fastställde häradsrättens dödsdom.

Kort tid efter det ovanliga utslaget halshöggs Anna men exakt var vet vi inte, troligen skedde det dock vid det dåvarande Eskilstuna slott. Inte heller hennes exakta begravningsplats är känd men seden var den att självspillingar och avrättade skulle grävas ned utanför kyrkogårdarna.

De tre rättegångarna tog bara ett halvår i anspråk. Under tiden omvändes Anna, som nu blivit helt sinnesrubbad av alla fador hon fått utstå. Det var eskilstunaprästen Humle som omvände henne och när hon avrättades var hon varmt religiös och det uppges att hon därigenom frimodigt gick sin hemska död till mötes.

IVAN BRATT

Benådad - och sedan inte

Alla dödsdomar skulle underställas

Frustunabygden

Årgång 11 2010

Frustuna hembygdsförening
A5-format, 64 sidor

Sten Eriksson, 0158-103 04

Årets Gnestaprofil; Tage Klasson, Från Skansen till Frönäs, Minnen från min uppväxt i Gnesta, Från kollokmaskinist till handlare och mycket, mycket mera.

Bygdeberättelse 2011

Gillberga-Lista hembygdsförening
210*230 mm, 96 sidor

Birgitta Larsson 016-603 22

Birgitta.016-60322@telia.com

Fiolbyggaren Lasse Holmberg, Smideshyttan i Gillberga fanns före 1738, Ett nytt sätt att sälja blommor, En tidsbild från andra världskriget, Min morfar Oskar Andersson och mycket, mycket mer.

Genom Kameralinsen – Bilder från en svunnen tid

Näshulta hembygdsförening
A5 format, 40 sidor, pris 60:-

Lars Johansson, 016-703 04

Lasse.jo@svipet.se

Ett unikt tidsdokument, Med 12 syskon, Bilder från Näshulta bruk och Axplock från förra seklet.

Stigtomtabygden

En hälsning från Stigtomtaortens hembygdsförening December 2011.

Margareta Granat 0155-22 72 14 Berättelse från Halla av Ingrid Julin och En affär som funnits i Stigtomta

S:t Olof

Torshälla hembygdsförening/ S:t Olofs gille

A5-format, 16 sidor

Iha Frykman, 016-35 81 39

info@sanktolofsgille.se

Föreningens 75-årsjubileum, Haga, från bondgård till villaområde, Bilder från hösten 2011, Om den vackra idyllen MälARBADEN, Kakelugnarna på Bergströmska gården m.m.

Tunabygden

Årsskrift 2011 för

Tuna hembygdsförening

A5 format, 60 sidor, pris 50 kronor

Arne Corell 0155-577 48

Nab.corell@telia.com

Torpvandring, Svalstaskolan idag, Bastun vid Tuna kyrkskola, Spannmåls-tröskning förr och nu, Per Stening berättar m.m.

Sockenmagasinet

Tystberga hembygdsförenings tidskrift
Nr 25 2011

210*245 mm, 40 sidor

Göran Dahlberg, 0155-26 06 83

Goran.dahlberg@telia.com

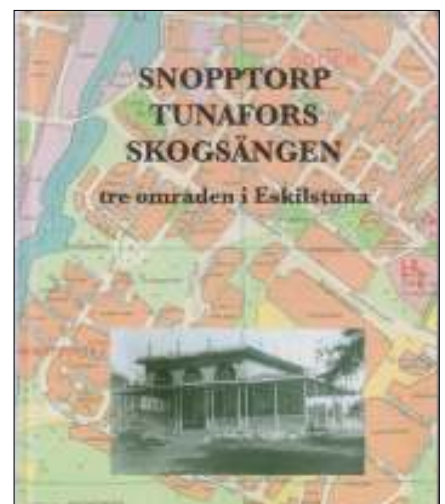
Tystberga hembygdsförening 30 år, Helgö kiosk, Årstiderna, vinter, 30-årsjubileum, Björndal, Försköningsgruppens bildnande och arbete m.m.

Snopptorp, Tunafors, Skogsängen tre områden i Eskilstuna

Årsbok 2012 för Lokalhistoriska Sällskapet i norra Södermanland

Boken är utgiven i samarbete med Snopptorps 100-årsfirande Villaägareförening och inkluderar en DVD med kartor, bilder och fastighetsregister. Förutom ett omfattande bild- och kartmaterial från allt mellan nutid och dåtid är boken fylld med olika berättelser från dessa tre områden i Eskilstuna. Här finns de sedvanliga beskrivningarna av områdenas historia och utveckling. Föreningsliv, affärer och företag blandas med samhällets modernisering och anläggningarna som därmed etablerades. Här finns kvartersbeskrivningar och promenader varvat med personliga berättelser från personer med anknytning till områdena.

För mer information kontakta Bror- Erik Ohlsson

Är Daga häradsrätts nära 400-åriga tingsklubba ett svenskt rekord?

Ja, den frågan är befogad för det torde inte finnas många, om ens någon, som kan uppvisa en ordförande- eller domareklubba, som är nästan 400 år gammal. Ännu mer unikt är det nog att den var i bruk i mer än 350 av de åren.

Klubban användes i Daga häradsrätt ända till det sista tinget hölls i häradets tingshus i Gnesta 15 dec 1970. Då klubbades ett beslut med klubban för sista gången och sedan har den förvarats i ett skåp med glasdörr så den kan beskådas. Klubban är helt enkelt en trädrott och året 1619 syns mycket tydligt. Man kan utgå från att det var det året den klubbliknade trädroten avancerade till tingsklubba.

Tingshuset övertogs av Frustuna kyrkliga församling och det är i den forna tingssalen, som efter kyrkans övertagande av huset blev en samlingslokal för olika samlingar och aktiviteter, som klubban finns till beskådande. Då hade klubban använts att stadfästa många domar, först i tingshuset vid Gåsinge och åren 1908-1970 i tingshuset i Gnesta. Bl a har den klubbat flera dödsdomar, dock ingen i tingshuset i Gnesta.

I Daga härad har det hållits ting på tre platser, först på tingshögen vid Vad, sedan 1590-talet i ett tingshus vid Gåsinge kyrka och sedan 1908 i det då nybyggda tingshuset i Gnesta. 1970 upphörde alla häradsrätter och ingick i tingsrätterna. När första tinget hölls i Daga vet i inte men det finns protokoll bevarade från 1300-talet

bevarade. Många våldsamma saker har bedömts och straffen stadfästs med den gamla tingsklubban. Sista gången det hände var den 15 dec 1970 och målet gällde rattfylleri med singelolycka som följd.

När tingen flyttades in till Nyköpings tingshus följde också en del inventarier med dit, bl a gamla tavlor som på sitt karga språk berättar om hård lagstiftning. Men den unika tingsklubban samt en nära 210-årig bibel (på vilken vittnen fick lägga handen och svära vittneseden) liksom sista lagboken (från 1970) lämnades kvar som minnen av en svunnen epok i det lokala domstolsväsendets historia.

IVAN BRATT

Tomten i tingsrätten

Tomten skulle ha det motigt i det moderna samhället. Det är väl tur att han håller sig vid Nordpolen.

Svarande: Herr Jultomte

Ålder: okänd

Adress: saknar fast adress

Åtalspunkter:

1. Uppehållit sig illegalt i ett flertal länder och områden inklusive, men ej begränsat till, Sverige, Finland, Norge, Kanada och Nordpolen.

2. Brott mot Schengen-avtalet genom att varje år den 24:e december olagligt inpasserat i Finland, Sverige m.fl. EU-länder utan giltigt pass.

3. Utan visum och giltigt pass ha korsat gränsen mellan Kanada och USA, varje år den 25:e december, så långt tillbaka som vederbörandes brottsregister sträcker sig.

4. Bedrivit näringsverksamhet i form av leksaksfabrik utan att re-

gistrera verksamheten hos vederbörande myndighet och utan att erforderlig miljöprovning av verksamheten gjorts.

5. Brott mot gällande skattelagstiftningen genom att ej lämna erforderliga deklarationer och därigenom undanhållit bolagsskatt, moms och sociala avgifter.

6. Underlåtit att betala nissarna avtalsenlig minimilön, semesterlön, samt brutit mot den lagstadgade 40-timmarsveckan.

7. Olaga intrång sk. hemfridsbrott i miljontals svenska hem den 24:e december varje år.

8. Genom att hindra fri konkurrens upprätthållit monopolställning för verksamheten och därmed brutit mot konkurrenslagstiftningen.

9. Underlåtit att anmäla flygruter till vederbörande flygtrafikledning.

10. Brister på transportfordonet som saknat säkerhetsbälten och er-

forderlig nödbroms på renarna.

11. Ej deklarerat skattepliktig förmån av glögg och miljontals pepparkakor.

12. Utan tillstånd konkurrerat med Posten.

13. Skäligen misstänkt för narkotikabrott, p.g.a. Rudolfs röda mule.

14. Parkerat på icke parkeringszon, nämligen på villatak.

15. Olovligt framförande av fordon, då herr Tomte saknar såväl av Vägverket utfärdat körkort som av Luftfartsverket utfärdad pilotlicens.

- Herr Tomte, då ni nu delgivits dessa åtal, har Ni förstätt allvaret i dem och har Ni något att tillägga innan rätten förklarar åtalen ogiltiga?

INSPIRATIONS DAG

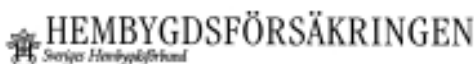
för barn och ungdom
lördagen den 21 januari 2012 på Åsa folkhögskola.

Det är nu fyra år sedan vi hade en inspirationsdag kring samarbetet mellan hembygdsföreningarna och skolan. När nu fokus har vidgats till Barn och ungdom vill vi inbjuda till en dag med tankar, erfarenhetsutbyte och idéer kring detta ämne.

Medverkar under dagen gör Viktoria Hallberg från Riksförbundet med ansvarsområde Barn och ungdomar, vidare Leif Jacobsson, ordf för Malmköpings hembygdsförening och välkänd trubadur och radioröst och Sören Filipsson, lärare från Sköldinge.

Syftet med dagen är dels att vi ska få inspiration från dessa personer, dels att vi ska få möjlighet att utbyta erfarenheter och tips. Vi vet att det i många hembygdsföreningar pågår ett fint samarbete med skolor på olika nivåer. Det hoppas vi ni vill berätta om!

**Anmälan senast den 14 januari 2012, till 0155- 28 43 00 eller kansli@hembygd.d.se
Sätt in 250 kr per deltagare på plusgiro 7 67 22-8 eller bankgiro 619-1928.**

SUCCÉN FORTSÄTTER

Kampanjen Så skyddar vi kulturarvet fortsätter under 2012. Föreningen kan få 50 % av investeringskostnaden för valfri skadeförebyggande åtgärd. Föreningen kan maximalt få 2 000 kr i bidrag och väljer själv vilken skadeförebyggande insats man har mest behov av. Ansök genom att skicka in kopia på kvitto eller faktura till försäkringskansliet, se adress nedan. Glöm inte att ange vart bidraget ska utbetalas.

ATT TÄNKA PÅ INFÖR VINTERN

Risken för vattenskador är extra stor vintertid. För att förebygga frysskador är det viktigt att ha god underhållsvärme i byggnaden, så att den klarar en köldknäpp, samt ha en kontinuerlig tillsyn av byggnaden. Om hembygdsgården inte används vintertid är det bra att stänga av vattnet och tömma ledningssystem, toaletter etc.

Stora snömassor utgör en risk för att taken rasar in om snötrycket blir för stort. Denna skadehändelse gäller försäkringen inte för.

UPPDATERA FÖRSÄKRINGEN

Alla föreningar ska sedan 2010 ha uppdaterat försäkringen genom att fylla i ett underlag för uppdatering av försäkringsteckning. Idag efterfrågas ytterligare information om byggnaderna, som i de flesta fall inte krävdes när försäkringen tecknades. Om ni är osäkra på om er förening har uppdaterat, kontakta försäkringskansliet!

Hembygdsförsäkringen,
Östra Långgatan 30A, 432 41 Varberg
hembygdsforsakringen@hembygd.se 0200-22 00 55

Natur, kultur och folklig kunskap i lärande för hållbar utveckling

- så kan skola och natur- och kulturorganisationer arbeta tillsammans

Detta är ett utmärkt rapport för alla som är intresserade av att locka besökare - unga som gamla - till hembygdsföreningen för att lära sig mer om natur- och kulturarv och gamla tekniker. Den är utmärkt för alla er som känner att ni skulle vilja få nya idéer och utveckla er verksamhet.

Beställ den via charlotta.warmark@slu.se, www.naptek.se eller www.cbm.slu.se

Den kostar ingenting.

PÅ MITT SÄTT SETT

Bokslut och verksamhetsplan

Så här års bör man förbereda bokslutet. Det brukar man göra i företag och på institutioner inför årsskiftet för att kolla att alla anslag har använts. Många gör investeringar sista dagarna i december för att slipa se pengarna försvinna i tomma intet eller för att minimera vinsten. För det personliga bokslutet kan jag konstatera att detta inte är några som helst problem. Trots negativt resultatet kan jag glädjas åt att en del kostnader föränletts av något roligt och nyttigt under året. Det har jag upptäckt sedan jag börjat bokföra intäkter och kostnader varje månad. Det negativa resultat jag tidigare kunnat ana har jag nu fått bekräftat. För ett företag med sådant resultat skulle börskursen rasa. Kan man som privatperson vända sig till Kina? Skulle dom sedan se ännu mera snett på en?

Verksamhetsplanen för hembygdsförbundet antogs vid höstmötet. Många föreningar har gjort klart med kommande års evenemang och engagemang. Men har ni gjort samma sak på det personliga planet? Det vore nog en god idé, göra en mer genomarbetad plan för 2012 och inte bara nöja sig med några traditionsenliga nyårslöften med kort varaktighet. Här några förslag:

1. Sluta röka (har jag redan gjort sedan drygt 17 år, den bästa skattesmätning jag gjort).

2. Föresätta dig att bli snällare, för mig ett svåruppnåeligt mål så snäll som jag är. Detta löfte gäller i mitt fall i första hand mot mig själv.

3. Ta itu med alla foton och noter när och var de är tagna. Detta kan man numera kolla via datorn men inte vilka som är med och varför. När man fick betala framkallning och kopiering så tänkte man sig för inför varje knäpp. Nu knäpper man knäppt nog hur mycket som helst med baktanken att dåliga foton kan raderas. Hur många gör det? Själv har jag börjat datera fotomappar i datorn för bättre översyn. Alltid något gjort innan det egna minneskortet börjar svikta. Allt kommer man ihåg tills man glömt det.

4. Börja motionera och gå ner i vikt. Jag själv tvekar i detta fall eftersom muskler lär väga mer än fett. Och varje morgon går man i alla fall upp. Nej mottot måste vara en sund själ i en rund kropp, ett skäl så gott som något att fortsätta att på tallriken lägga upp, lägga in och därmed lägga ut.

5. Betala räkningarna i tid. Förr trodde man sig kunna spara några ören genom att betala senare, och då så lagom mycket senare att man slapp betala påminnelseavgift. Med nuvarande räntor kan man lika gärna betala i tid. Var det Hasse Alfredssons Lindemansfigur som placerade pengarna i madrassen men för säkerhets skull förvarade madrassen i bankfacket. Alternativ kan man ligga på pengarna.

6. Satsa mer på välgörenhet. Finns det nå't mer välgörande än en god ost, ett fint vin och vindruvor en lördagskväll efter en jobbig vecka?

7. Unna dig en resa en eller annan gång. Detta för att uppleva den sköna känslan av att komma hem igen till den egna sängen. Bättre då med många resor små än en lång!

8. Sluta med dyrbara julklappar, åtminstone till andra. Det lär vara saligare att ge än att få. Så själv tänker jag ge mig löfte att köpa egna julklappar. Dessutom vänta till mellandagsrean som på flera ställen börjar infalla dagarna mellan 4:e advent och julafton.

9. Minska på TV-tittandet. Det kan inte vara nyttigt att bli stillasittande timme efter timme framför denna apparat. Innan fjärrkontrollens tid fick man i alla fall motionera när man bytte kanal eller ändrade ljudnivån. Numera motioneras bara en tumme, med mobiltelefonen åtminstone två. Jag tänker i alla fall dra ner på TV-tittandet – det går ju att spela in. Kan förefalla sakna betydelse men av det inspelade tittar man sällan på mer än hälften.

10. Som sista punkt på min verksamhetsplan tänker jag mig att lura mina medmänniskor. Jag börjar med att lura mig själv. Jag går till dammsugaren, gräsklipparen och snöskyffel med ett leende på läpparna och intalar mig själv ”vad roligt det ska bli”. Detta med baktanken att ett leende är minst lika smittsamt som en sur min eller en gäspning. Sådant lurendrejeri tycker jag är mer beundransvärt än beklagansvärt, ja framför allt mera värt. Delad glädje är dubbel glädje!

Nu är det din tur att förbereda bokslut och ta itu med verksamhetsplanen för 2012. Sedan uppfylls lättare en önskan om God Jul och Gott Nytt År!

GÖRAN DAHLBERG

Julordlek

16 personer har fått inbjudan till en julfest. De tar med sig varsin maträtt, men vad är det de tar med sig??

1. Nisse Spall
2. Siv Gadrack
3. Tyra Pingbod
4. Ulla T Brökt
5. Signar Prisma
6. Lisa Latanram
7. Lina Sjuk
8. Tor Söback
9. Ylva Slakt
10. Göran Grisstyr
11. Per Savtelje
12. Vilma Törp
13. Lasse Dartböld
14. Ulf Stik
15. Lasse Pryt
16. Sten Frans Sosselej

Lagom klurigt för julmatssugna eller -mätta. Facit publiceras efter jul.

Nu har tomten börjat tassa
i vart fönster ser han in
Säg har barnen varit snälla?
Lyser adventsstjärnan din?
Tomten smyger runt i husen
kikar, undrar mår ni bra?
Kliar i sitt gråa huvud
Säg vad vill barnen ha?
Vet och hör din minsta önskan
kikar sig försynt omkring
smyger sen på ullestrumpan
smeker lätt en barnakind.
Tomtens allra största lycka
det är alla jordens barn.
Till dem vill han i år sänka
Fred och frihet alla dar.
Men så grå och trött och sliten
står han där i dammig vrå
barnen tror ej mer på tomten
ensam får han tassa på.

A-C ROMBIN

Helgpysel

Här kommer lite kluringar att fundera över. Vi har i år ingen tävling att skicka in svaren till, men det är fritt fram att skryta över lösta kluringar.

Hitta rätt ord i myllret av bokstäver.

Bland bokstäverna nedan gömmer sig 15 ord med anknytning till Sörmlandsbygden 2012. Vågrätt och lodrätt, framåt och bakåt finns orden, men inga ord på diagonalen.

J	U	L	E	N	Ä	V	E	R	N
K	J	E	L	L	T	R	O	L	L
R	U	D	O	L	F	M	U	L	E
L	J	B	K	U	S	L	P	Å	G
A	F	R	O	H	M	S	R	N	Ö
T	O	O	R	M	T	E	O	K	N
K	L	N	V	A	P	P	T	O	R
M	O	S	L	Ä	K	T	E	N	A
S	S	Å	I	S	L	H	S	S	N
G	R	L	N	D	Ä	A	T	T	S
N	A	D	J	E	N	L	A	J	Ä
S	K	E	E	A	D	E	N	U	F
L	U	R	N	E	V	R	T	L	S
R	A	N	O	N	T	A	E	E	T
Ö	K	R	Ö	M	K	H	R	L	A
T	O	V	E	T	O	R	P	J	H
R	G	O	T	T	B	L	E	U	O
O	N	Y	T	T	G	Å	R	S	L
P	T	R	E	V	A	L	I	E	M
L	M	L	Ä	S	D	K	O	N	S
O	Y	D	E	N	N	A	B	L	I
K	S	F	A	K	T	O	R	Y	R
S	G	R	A	N	R	O	T	S	E